

Anlita försvarare

Du har alltid rätt att anlita en försvarare om du är misstänkt för brott

När en förundersökning är inledd och du delges skälig misstanke om brott ska du samtidigt underrättas om möjligheten att anlita en försvarare och i vissa fall en offentlig försvarare. Är det brott du misstänks för ett brott som det inte är stadgat lindrigare straff än fängelse i sex månader ska en offentlig försvarare förordnas för dig- det samma gäller om du är anhållen eller häktad. En offentlig försvarare kan även förordnas i andra fall då brottet inte enbart kan föranleda böter - särskilt om det visar sig att du är i behov av en försvarare vara för att kunna sköta ditt försvar. En offentlig försvarare är i de allra flesta fall en advokat. Som misstänkt kan du begära den advokat du önskar att företräda dig under förundersökningen och vid ev. huvudförhandling. Det är domstolen som gör bedömningen. Domstolen ska även göra en bedömning om det medför omfattande merkostnader att anlita den du begärt. Är så fallet väljer domstolen en offentlig försvarare om du inte kommer med annat förslag. Staten betalar initialt kostnaden. Frikänns du för brottet behöver du inte betala något- blir du däremot fälld kan du bli tvungen att betala tillbaka hela kostnaden eller del av kostnaden beroende på bl.a. inkomst.

OBS! Att ha en försvarare kan vara jätteviktigt!

Du har även rätt att i vissa fall få byta advokat/försvarare.

Du kan alltid anlita en försvarare. Om du inte har rätt till offentlig försvarare så finns alltid möjlighet att anlita en privat försvarare - som också kan vara advokat. Kostnaden för en privat försvarare får du alltid betala själv om du förlorar målet. Är det så att du frikänns så ska du/försvararen begära att staten betalar denna kostnad.

En offentlig försvarare och en godkänd privat försvarare har alltid rätt att träffa sin klient i enrum.

Enligt Rättegångsbalken 21kap 7§ ska en försvarare med nit och omsorg tillvarata den misstänktes rätt och i detta syfte verka för sakens riktiga belysning.

Försvarare bör, så snart ske kan, genom överläggning med den misstänkte förbereda försvaret.

Det finns också möjlighet för dig att anlita ett förhørsbiträde.

Alla som förhörs under en förundersökning har rätt att ha ett förhørsbiträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men(skada) för utredningen. Alla som är skyldiga att stanna kvar för förhör hos de brottsutredande myndigheterna har en formell rätt att anlita juridiskt biträde, det spelar ingen roll om personen hålls kvar i såsom målsägande, misstänkt eller vittne, det vill säga att rätten gäller inte enbart för skäligen misstänkta personer.

Biträdets kvalifikationer är samma krav gälla som för en försvarare. Förhørsbiträdet har inte någon direkt försvararroll. Biträdet bör i första hand ha en juridiskt rådgivande

funktion för den som hörs. Biträdet har inte samma behörighet som försvarare eller ett målsägandebiträde och kan inte liknas vid försvarare. Det är tillräckligt med att biträdet har rätt att närvara vid förhöret med den som den är biträde för. Förhørsbiträdet får inte under förhöret prata med den hörde, ställa frågor eller avbryta pågående förhör utan att förhørsledaren medger det innan förhöret börjar. Normalt ska förhørsledaren berätta vilka regler som gäller innan förhöret börjar för att undvika missförstånd.

Kravet på ett förhørsbiträde är att hans kvalifikationer ska motsvara de krav som ställs på försvarare i 21:3 tredje stycket rättegångsbalken. I övrigt gäller reglerna om rättegångsombud 12:2 – 5 samt 6 § andra stycket rättegångsbalken.

Kvalifikationskraven för den som ska fungera som biträde vid förhör under förundersökning innebär i korthet bl a att biträdet:

- uppfyller kraven att inte ha eller ha haft uppdrag eller ekonomiska förbindelser åt den hörde,
- med hänsyn till redbarhet, insikter och tidigare verksamhet anses lämplig,
- behärskar det svenska språket. Tolk förordnas inte för ett biträde,
- med nit och omsorg ska tillvarata den misstänktes rätt och i detta syfte verka för sakens riktiga belysning.

Kravet på redbarhet för ett förhørsbiträde medför inte att biträdet måste lägga fram en utredning för visa rättskaffenhet. Om förhørsbiträdet är okänt och det finns tveksamheter bör förundersökningsledaren skaffa sig underlag för bedömningen. Har personen dömts för brott eller står under åtal är det av stor vikt att det görs en bedömning om redbarhet. Stor hänsyn bör tas till brottets art och beskaffenhet samt den tid som förflutit.

Vad gäller kraven på insikter och tidigare verksamhet gäller att förhørsbiträdet varken behöver ha någon juridisk utbildning eller i sitt arbete syssla med rättsliga frågor. Med insikter bör förstås inte endast juridiska kunskaper utan även insikter i de särskilda förhållanden som är av betydelse i målet. Med tidigare verksamhet menas förutom erfarenhet av rättegångar även annan genom praktisk verksamhet vunnen erfarenhet som kan vara av betydelse för att kunna ge den hörde stöd.

När det görs en bedömning av förhørsbiträdets kvalifikationer ska hänsyn tas till ärendets beskaffenhet. Är ärendet enkelt och mindre omfattande behöver det inte ställas så stora krav på biträdet som då det är fråga om en mer invecklad eller större förundersökning.

Om biträdet visar oredlighet, oskicklighet eller oförstånd eller annars är olämplig ska hen inte få verka som biträde. Se reglerna om rättegångsombud 12:2–5 samt 6 § andra stycket rättegångsbalken.

Prövningen av förhørsbiträdets kvalifikationer ska göras av förundersökningsledaren. (10 § 1 stycket rättegångsbalken). Förundersökningsledaren ska även pröva om det kan medföra men(skada) för utredningen genom förhørsbiträdets närvaro vid förhöret. Förhørsbiträdet får naturligtvis inte vara inblandad i brottsligheten eller ha intresse att förmedla uppgifter från förhöret till andra misstänkta/ inblandade. Det kan även nämnas att biträdet inte rättar sig efter vad förundersökningsledaren bestämmer i fråga om rätten att prata med den hörde under förhöret eller på annat sätt stör förhöret. I sådant

fall bör förhørsledaren avbryta förhöret och kontakta förundersökningsledaren som då kan besluta att biträdets närvaro är till men för utredningen. Förundersökningsledaren gör en bedömning och beslutar om förhørsbiträdet ska få fortsätta att sitta med vid förhöret eller ej.